

**Avgvstini Barbosæ, V. I. D. Lvsitani, Protonotarii
Apostolici, & sacrae Congregationis Indicis Consultoris,
Nvnc Electi Episcopi Vgentini, Tractatvs De Canonicis, Et
Dignitatibvs, Aliisque ...**

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1658

Cap. 1. Canonici vnde dicantur, & in quot species diuidantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98570](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98570)

AUGVSTINI
 BARBOSÆ,
 V. I. D. LVSITANI,
 DE CANONICIS,
 ET DIGNITATIBVS
 CATHEDRALIVM,
 ET COLLEGIATARVM ECCLESiarVM,
 EORVMQVE OFFICIO TAM IN
 Choro, quàm in Capitulo.

CAPVT PRIMVM.

Canonici unde dicantur, & in quot species diuidantur?

SVMMARIVM.

- 1 Canonici à Canone dicuntur.
- 2 Canonici olim in catus congregati seorsum à ceteris habitabant.
- 3 Canonici omnes antiquis temporibus cum suo Episcopo sub certa regula, mensaque communi vixerunt.
- 4 Canoniorum duo sunt genera.
- 5 Canonici Regulares sunt, qui monasticam vitam in claustris ducunt.
- 6 Canonici Regulares appellantur quasi duplici obligatione vita Canonicali adstricti.
- 7 Canonicus Regularis est propriè Canonicus.
- 8 Canonicus appellatione venit etiam Canonicus Regularis.
- 9 Canonici Regulares subdiuiduntur in duas classes, una est illorum, qui in Ecclesia Cathedrali Regulari, seu alia non Cathedrali Canonici Regulares sunt.
- 10 Canonici Regulares Cathedralium, seu aliarum Ecclesiarum habent bona saltem ad usumfructum, & possunt de illis inter viuos ad opera pia disponere.
- 11 Cathedrales Regulares in Anglia plures existunt, & due sunt in Sicilia.
- 12 Episcopus in Canonicos Regulares Cathedralium, exceptis iis, qua concernunt Regularia instituta, habet omnimodam iurisdictionem, licet non sit Religiosus, vt num. seq.
- 13 Episcopus si fuerit simul Abbas in sua Cathedrali Regulari, habet omnimodam iurisdictionem in Canonicos Regulares sue Cathedralis, etiam in iis, qua concernunt Regularia instituta.
- 14 Episcopus si fuerit simul Abbas in sua Cathedrali Regulari, representat duplicem personam, videlicet proprij & veri Ab-

A batii

2 De Canonicis, & Dignitatibus. Cap. I.

batis in concernentibus Regularia instituta, & simul proprii Episcopi quoad reliqua, & sic potest dici Abbas & Episcopus.

15 Episcopus Abbas dum confert Canonicatum, aut Dignitatem in sua Cathedrali Ecclesia Regulari, non confert tanquam Abbas, sed tanquam Episcopus.

16 Canonicus Regularis prouisus per Episcopum de Canonicatu, vel Dignitate in Ecclesia Regulari, non potest amoveri per superiorem Regularem.

17 Episcopus Abbas in iis, quae ad regulam pertinent, vicaria uti debet potestate alicuius Monachi tanquam melius versati in iis, quae ad regulam huiusmodi spectant.

Episcopus Ecclesiae Cathedralis Regularis habet iurisdictionem priuatim in Monachos. *ibid.*

Consilium, vel consensus Monachorum non requiritur in puniendis delictis Canonicorum Regularium. *ibid.*

18 Clerici seculares si recipiantur in Ecclesia Cathedrali Regulari pro celebratione Diuinorum, tenentur celebrare Officium Regulare, nec sunt admittendi ad seculare pro euitando scandalo.

Episcopus Cathedralis Ecclesiae Regularis non potest mutare statum regularitatis. *ibid.*

19 Canonici Regulares S. Augustini plures sunt in Regnis Hispaniarum, & praecipue habent ius administrandi, quae suo victui sunt destinata.

20 Canonici Regulares Hispaniarum non differunt à ceteris Regularibus capacibus bonorum in communi, quoad ea quae communia sunt omni Religioni, sicut viuere sine proprio, abstinere à negotiationibus, & similibus.

21 Canonici Regulares in Hispaniis degentes licet habeant portiones separatas, non habent tamen ratione dominij, cum non sint capaces, sed solum ratione administrationis.

22 Portiones, quae habent Canonici Regulares, eis conceduntur de licentia Superioris ad usus suos peculiare honestos & necessarios, vel conuenientes, & sic paratis dicta bona dimittere ad libitum Superiorum.

23 Canonicis Regularibus non licet portiones, neque alia bona quoad dominium obtinere.

24 Canonicus, qui portionem vel bona ita possidet, ut non sit animo paratus etiam ad Superioris nutum relinquere, peccat manifeste contra votum solenne paupertatis, & tenetur restituere.

25 Canonicorum Regularium classis alia est il-

lorum, qui sub claustro, & obedientia, sicut alij veri Religiosi viuunt absque ullo administrandi iure.

26 Lateranenses,

27 Sancti Rufi,

28 Aroasie,

29 Sancti Victoris,

30 Præmonstratenses,

31 Mantuani,

32 Sancti Sepulchri,

33 Sancta Crucis Conimbricensis,

34 Gronodali,

35 Vindezenses,

36 Frigionary,

37 Sancti Saluatoris,

38 Sancti Georgij in Agla,

39 Sancti Petri de Monte Corbulo,

40 Canonici Regulares Cathedralium sunt eiusdem ordinis, & conditionis, cum reliquis Canonicis Regularibus Ecclesiarum inferiorum.

41 Canonici Regulares in penalis, & exorbitantibus non comprehenduntur Monachorum appellatione.

42 Canonici Regulares non possunt esse patini eleuando baptizatum de fonte, sicut nec Monachi.

43 Canonicis Regularibus non licet admitti intra clausuram Monasterij mulieres, etiam omni suspitione maiores obsequiorum honestorum praestandorum causa.

44 Canonicis Regularibus non licet interesse agitationi taurorum.

45 Canonici seculares dicuntur, qui ius habent Canonicae, & Praebendae in Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia.

46 Canonicorum secularium origo demonstratur.

47 Canonici Episcopi fratres, & consiliarij, & cum eo vnum quodammodo corpus efficiunt, eidem consilium, & auxilium in negotiis Ecclesiarum pertractandis praestant.

48 Canonicorum Collegium olim dicebatur consilium Episcopi, hodie vocatur Capitulum à capite, sub quo regi & congregati debet ad praebenda consilia.

49 Metropolitana ciuitatis Caesar augustae secularizatio.

50 Secularizatio in Ecclesijs praeter qualitatem Regularitatis nihil aliud immutat.

51 Canonice Regulares, quae?

OMEN Canonici, à canone dictum, quatenus significat annuam, siue portionem statutam, veluti pro sustentationis stipendio, existimantur Marfil. de reddit. Eccles. p. 2. cap. 14. numero 11. Azor. instit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 11. quæst. 1. Forger. in tract. de personis

Canonici
Regulares
sub claustro
& obedientia
alij veri
Religiosi, à
quibus, &
quo tempore
instituti:

personis Eccles. c. 24. n. 6. Quintanaduen. ecclesiast. lib. 4. n. 15. Petr. Gregor. Syntagm. iuris. lib. 1. c. 23. & nonnulli, quos omitto, & tacito nomine refert Anton. Fabr. in praxi benefic. tit. de simplicibus, & duplic. benefic. n. 28. ubi n. 27. subdit in Ecclesia qui in album Clericorum primi Ordinis & dignioris gradus adscripti sūt, Canonicos appellari solere, fortē, quia canonicum, id est, certum, & regulatum locum inter alios Clericos obtinent. Alij melius dicunt Canonicum dici à canone, id est, regula, vel statuto, ut constat ex c. 1. dist. 3. Zerol. p. 1. verb. Canonica. §. 1. idē, inquit Iuo Carnoten. Episcopus Decretorum collector epist. 203. Canonici appellati estis, quod canonicas regulas vos velle observare ceteris archiepis deuotissimis; nouissimē D. Roder. à Cunha in comment. ad c. Sanctorum, n. 2. dist. 76. & ex alijs probat Lotter de re benefic. lib. 1. q. 19. n. 2. Conueuerant enim Episcopi seligere Clericos ad Sanctorū vitam aspirantes, eosque assumere ad effectū ut secum in clausura, paupertate, & Praepositorum obedientia, remanerent, ut ex Toletano Conc. XI. cap. 1. & B. Augustino serm. 22. de commun. vita Cleric. & serm. 36. de Presbyt. indeque ortum habuisse Canonicorum Ordinem & regulam in Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis notauit Franc. Coriolan. ad Conc. Tolet. IV. can. 22. pag. 535. Nam qui olim in cœtus congregati seorsum à ceteris habitabant, non omnes Monachi erant, sed aliqui fuerunt, qui Monachorum instar eundem locum simul plures incolebant, vnoque omnes refectorio, & dormitorio utebantur, qui à cōmuni, & regulari quadam vita, quam ducebant, Canonici dicti sunt, atque ij pariter sicut Monachi res immobiles in communi possidebant, vnde singulis alimenta subministrabantur, quæ postea Prebendæ dictæ sunt, extatque hæc de re Gregorij I. constitutio, anno Domini 592. in cap. quia tua fraternitas 12. quest. 1. & Eugenij I. anno 654. in cap. necessaria 11. quest. 1. cuiusque approbatio à Gregorio VII. facta anno 1073. in cap. quoniam, de vita & honest. cleric. & planum est ex Moguntini Concilij constitutione cap. 9. tom. 3. Concilior. ubi sic legitur. In omnibus quoniam humana permittit fragilitas, decreuimus ut Canonici Clerici canonicè viuāt, observantes diuina Scriptura doctrinam, & documenta Sāctorum Patrum & nihil sine licentia Episcopi sui, vel Magistrorum eorum in compositū agere præsumat. In vnoquoque Episcopatu simul manducant, & dormiant, ubi his facultas fabiendi suppetit, vel qui de rebus ecclesiasticis stipendia accipiunt. In suo claustro maneant, & singulis diebus manē prima hora ad lectionem veniant, & audiant, & obedientiam secundum canones Magistris suis exhibeant. refert Anton. August. in Epitom. iuris Pontif. veteris, tom. 1. lib. 9. tit. 5. cap. 2. Simile esse Decretum Barbof. de Canonic. & Dignitatib.

Concil. Turonen. c. 23. quod refert Gisbert. Schenichau de ecclesiasticorum vita, & moribus in præfat. pag. 13. & aliud Concil. Meldensis, cap. 53. relatum per Antonium August. d. lib. 9. tit. 56. c. 2. ibi, Canonici in ciuitate, vel Monasterijs, sicut constitutum est, in dormitorio dormiant, & in refectorio comedant, & in domo infirmorum necessario subleuentur: & tam Sani, quàm infirmi canonicè vestiantur, atque in claustris horis congruis degant.

Ex quibus colligitur antiquis temporibus omnes Canonicos cū suo Episcopo sub certa regula, mensaque communi vixisse, cap. dilectissimis 12. q. 1. c. in omnibus, de consec. dist. 1. Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verb. Canonica, §. 1. Luit. noster Sebast. Celsar. in doctiss. ma sua relect. de ecclesiast. hierarch. p. 3. dist. 12. §. 6. n. 1. me citato in hoc loco doctissimus, meique amicissimus Ioan. Machado de Chaues in su perfecto Confessor y cura de Almas, lib. 4. part. 2. tract. 5. docum. 2. num. 1. Anton. Fabric. de re benefic. tit. de dupl. benefic. n. 27. ubi ex Cæl. Rhodig. lect. antiq. lib. 5. cap. 10. egregie adnotauit quod sicut in schola Pythagorica, qui primas partes in adiudicando tenebant, Canonici, siue harmonici dicebantur, ita in Christi schola, quæ est ecclesiastica, Clerici primi ordinis, digniorisque gradus Canonici appellabantur. Quàm beati tunc temporis Canonici, quàm felices Clerici intra Ecclesiæ septa habitantes, nec vllam periculorum discussionum, mundanarum occupationem, celebrandarum computationum, agitandarum comestationum, conueniendarum muliercularum, exercendarum grassationum, libidinum, turpitudinem occasionem habentes, sed diuinis tantum contemplationibus, laudibus, precibus, concionibus, officiis, cantibus sacrificijs vacantes, & tanquam Angeli quidam terrestres in paupertate, castitate, & obedientia degentes, & solum Dei gloriam & suam, aliorumque salutem procurantes.

Horum quidem Canonicorum duo genera extiterunt, alterum eorum, qui communi vitæ paupertatis quoque votum adiunxerūt, & Canonicorum Regularium, nomen acceperunt alterum eorum, qui præter communia bona ipsi etiam singuli proprium aliquid obtinebant, qui quoniam non certæ regulæ erant addicti, idē non Regulares Canonici, sed Canonici simpliciter sunt appellati. Colliguntur hæc ex Ioan. Molan. in tract. de Canonicis, & eorum vita, lib. 1. ferè per tot. qui tantum quoad eruditionem, & antiquitatem Canonicorum scripsit Marc. Anton. Marsil. de redditib. eccl. p. 1. c. 7. n. 21. cum seqq. Stephan. Duran. de ritibus Eccles. lib. 2. cap. 1. num. 5. & cap. 24. & ceteris omnibus, qui de hac materia scripserunt.

Dux quoque hodie reperiuntur Canonici

A 2 eorum

4 De Canonicis, & Dignitatibus. Cap. I.

corum species, quidam enim sunt Canonici Regulares, seu monachales, monasticam vitam in claustris ducentes, qui nomen sibi non sumpserunt ut aliqui perperam arbitrantur, sed Concilia OEcumenica & Pontifices Maximi sic eos appellarunt *in cap. nullus, & in c. mandamus 19. q. 3. & in rub. de statu Monach. & Canonicoꝝ Regul. & in c. quod Dei timorem, & in cap. singulis, vers. hoc ipsum, eod. tit. & in c. 6. san. de Regular. & Nec abs re Canonici Regulares appellantur, quasi duplici obligatione vitæ Canonicali adstricti, id est, viuendi simul ex communi Ecclesiæ patrimonio; & non habendi patrimonia separata ad differentiam aliorum, qui simplici nomine Canonici appellantur, quasi vno modo Regulares, dum scilicet viuunt ex communi Ecclesiæ patrimonio, valentes tamen haberi patrimonia secularia separata, & sic Canonici Regularis propriè appellatur Canonicus, ut homo animal, quia species propriè continetur sub nomine generis, ut eleganter dicit Bald. receptus à Nau. *commento 1. de Regular. num. 3.* qua ratione rectè defenditur gloss. *verb. beneficiis, in Clem. dispendiosam, de iudic.**

7 quatenus habet & Canonicum Regularem esse propriè Canonicum, ut ibi tenent Card. 8 *q. 5. num. 13. & Imol. num. 3. & sub & nomine Canonicatus venire etiam Canonicatum Regularem, per d. gloss. tradunt Nau. d. num. 4. vers. addo 14. Flamin. Parif. de resignat. benefico. lib. 11. q. 3. num. 38. Rot. decis. 667. num. 1. p. 4. diuers. Steph. Gratian. disceq. forens. tom. 3. cap. 270. & num. 1.*

9 Sed hi Canonici Regulares subdiuiduntur in duas classes, una est illorum, qui in Ecclesia Cathedrali Regulari, seu alia non Cathedrali Canonici Regulares sunt, obtinentes suas portiones loco Canonicatum, & ius administrandi, quæ suo victui sunt destinata,

10 & habent bona saltem ad vsumfructum, Canaler. *decis. 606. num. 6.* & possunt de illis inter viuos ad opera pia disponere, Nau. *conf. 13. n. 2. & 3. de statu monach.* vbi ponit exemplum in Canonicis Ecclesiæ Archiepiscopalis Cæsaraugustanæ, & Pampilonen. refert Cavalier. *d. decis. 606. num. 7.* vbi alias Rotæ decisiones citat. & Horum plures Cathedrales

11 Regulares in Anglia existentes refert Host. *in cap. causam, quæ in princip. de iudic.* duas in Sicilia, Panormitanam scilicet, & Montis Regalis commemorat *ibidem Abb. sub numer. 8. vers. & dic quod in scilia,* quarum Canonici, & officiales diuersimodè denominantur ab illis, qui in secularibus reperiuntur; nam præter Sacristam, & Thesaurarium, adest Cellerrarius, cui vini, panis, & victualium aliorum dispensatio commissa est. Eleemosynarius, qui eleemosynis faciendis deputatus est. Infirmary, qui infirmorum, & Camerarius,

qui cubiculorum & cellerarum Religiosorum curam sustinet, Anton. Fabric. *in praxi benef. tit. de benefico. cum dignitate, in fine.*

In huiusmodi Cathedralium Canonicos 12 Regulares Episcopus, exceptis iis, quæ concernunt Regularia instituta, habet omnimodam iurisdictionem, *c. 1. ne Sede vacan. gloss. fin. in cap. nullus, vers. ut Episcopus etiam secularis, de elect. lib. 6. vbi Anch. n. 3. vers. sed aduerte. Ioann. Andr. num. 3. vers. in gloss. ult. Gem. n. 7. vers. in eadem gloss. Franch. num. 3. vers. in gloss. fin. Corn. conf. 193. num. 4. & 5. lib. 2. Gratian. d. cap. 270. num. 4. Rot. decis. 69. numer. 2. part. 1. recent. etiam quod procedatur in forma iudicii, Bertachin. de Episcopo lib. 4. part. 1. q. 35. num. 81. Rot. decis. 15. & decis. 69. numer. 9. part. 1. recent.*

Eteò magis locum habent supradicta, si 13 Episcopus fuerit simul Abbas, & sic procederet, Abbatiali, & Episcopali simul unitis potentis, ut loquitur Abb. *in d. cap. causam quæ, num. 10.* quem refert Lotter *de re benefico. lib. 1. q. 18. num. 14.* vbi *num. 7.* hoc intelligit licet non sit Religiosus, quia si talis fuerit, nunquam omnimodam iurisdictionem in Canonicos Regulares suæ Cathedralis, etiam in iis, quæ concernunt Regularia instituta, exercere poterit: nam & in eo repræsentatur duplex persona, videlicet proprii, & veri Abbatis in concernentibus Regularia instituta, ut firmat Gemm. *in d. c. nullus, sub n. 7. vers. in ead. gloss. & simul proprii Episcopi quoad reliqua, scilicet non pertinentia ad Regularia instituta, ut Patet ex d. cap. nullus.* unde poterit dici Abbas, & Episcopus, cum vtraque potestas in eo adsit, ita ut possit actum expedire simpliciter, neque erit opus ut dicat, hoc facio ut Abbas, vel ut Episcopus, Gratian. *d. cap. 270. num. 3.* quamuis actus cautè attribuitur Episcopali, vel Abbatiali dignitati. Quo fit ut dum & confert Canonicatum, aut Dignitatem in sua Cathedrali Ecclesia, non conferat tanquam Abbas, sed tanquam Episcopus; nec enim est alibi iure cautum in Ecclesiis Cathedralibus Abbati competere ius conferendi, & propterea licet Episcopus etiam ibi sit loco Abbatis; tamen dum actum collationis non exercet tanquam Abbas; sed tanquam Episcopus, impossibile est, ut eundem exerceat tanquam in suum obedientiarum, ut firmavit Rota in Pampilonen. *Thesauraria 23. Ianuarij 1617. cor. Reuerendiss. D. meo Coccino Decano,* cuius meminit Lotter. *d. lib. 1. q. 33. num. 118.* vbi subdit ex eadem ratione quod & Canonicus Regularis prouisus per Episcopum de Canonicatu, vel Dignitate in Ecclesia Regulari, non potest amoueri per Superiorem Regularem, & iste Canonicus Ecclesiæ Cathedralis Regularis obligatur Fidei professionem emittere intra duos menses a die electionis, vel

vel à quo admittitur ad participationē mensae Capitularis, iuxta formam Concilij Trid. sess. 24. de refor. cap. 12. vers. *prouisi*, vt decimum attestatur Nicol. Garc. de benef. part. 3. c. 3. num. 16. quem refero Ego ipse de officio, & potest. Episc. p. 3. alleg. 61. numer. 6. sed cur non possit esse delegatus Papae, sicut secularis, dicamus infra cap. 19. num. 11.

- 17 Verum in his, quae ad regulam pertinent, Episcopus vicaria vti debet potestate alicuius Monachi tanquam melius versati in iis, quae ad regulam huiusmodi spectant, vt obseruant Io. Andr. & Gemin. in d. cap. nullus; hincque dum visitat, adhibet vnum Regularem ad minus, vt disponitur in Extrauag. debent Superioribus suis, de offic. Ordin. inter communes, nec tenetur explicare an quod facit, faciat magis vt Episcopus, quam vt Abbas, prout docet Panor. in d. causam quae, num. 10. vers. & etiam puto, sed quouis modo procedere posse censuit Rot. decis. 6. numer. 6. p. 1. recent. Adeo vt neque sit considerandum quod dicti Monachi habeant mensam separatam, quia ex hoc non inferitur ad non iurisdictionem Episcopi, Stephan. Gratian. d. cap. 270. numer. 35. Lotter. d. lib. 1. q. 18. a numer. 14. Rot. d. decis. 69. numer. 9. p. 1. recentior. Vnde prouenit quod Episcopus Ecclesiae Cathedralis Regularis habet priuatiuē iurisdictionem in Monachos Canonicos illius Ecclesiae Cathedralis, & nō cumlatiue, cum enim sint loco Abbatum Monachorum, vt dictum est, censentur subrogati quo ad omnia non excepta, Abb. in cap. causam quae, num. 10. de iudic. & habent omnimodam iurisdictionem in dictos Monachos, Franch. in cap. nullus 29. ad fin. num. 3. de elect. in 6. & sic priuatiue, vt expressē tenent Rota decis. 121. numer. 4. p. 1. recentior. Stephan. Gratian. d. tom. 3. cap. 270. numer. 10. quando enim proceditur in figura iudicij, Episcopus habet iurisdictionē priuatiue, etiā, quod Ecclesia Cathedralis non sit Regularis, Guid. Pap. decis. 559. incip. Ad quod pertineat. Rot. in Montis Regalis iurisdictionis 8. Mart. 1604. & 27. Nouembris 1606. coram R. D. meo Coccino, Stephan. Gratian. d. c. 80. numer. 11. vbi n. 12. subdit quod magis priuatiua iurisdictione intelligeretur si Monachi eximerentur tantum à iurisdictione Episcopali quoad Regularia instituta; nam ista exceptio firmaret regulam in casibus non exceptuatis: & numer. 13. cum seq. dicit non seruari quod in dubio iurisdictione censetur data cumlatiue, non priuatiue, & respondet id esse intelligendum respectu illius, qui habet iurisdictionem, tunc enim si concedatur alteri, censetur concessa cumlatiue, nisi appareat de contraria mente concedentis; at secus dicit in nostro casu, in quo Episcopi sunt subrogati loco Abbatis Monachorum, qui habet iurisdictionem
- Barbos. de Canonic. & Dignitatib.*

nem, & propterea iurisdictione potuit dari priuatiue tantum, quia non aderat cum quo daretur cumlatiue.

In puniendis delictis Canonicorum huiusmodi non requiritur consilium, vel consensus Monachorum; cum enim talis Ecclesia sit Cathedralis Regularis, Episcopus respectu Monachorum non dicitur Episcopus, sed loco Abbatis, & quidquid erat explicandum per Abbatem, explicatur per ipsum, Panor. in cap. causam quae il. 1. numer. 9. de iudic. vnde neque in eorum delictis puniendis aliud consilium requiretur, prout neque requiritur quando ipse Abbas Regularis procedit, gloss. in verb. tota, in cap. nullam potestatem, 18. q. 2. & ita resoluit Gratian. d. cap. 270. n. 16. cum seqq. subdens numer. 21. quod licet Monachi sint loco Canonicorum, tamen repugnat renunciationi propriae voluntatis, quam illi faciunt, quod Episcopus, qui est loco Abbatis, non possit libere exercere iurisdictionem: tum, quia quando agitur in figura iudicij pro puniendis Monachorum delictis, veluti furto, homicidio, & similibus, tunc ad solū Episcopum spectat cognitio & correctio, nomen enim Abbatis potius est nomen solitudinis, quam honoris, cap. tuam, de etate & qualitate. sed esse iudicem est honoris, l. fin. C. quando prouocare non est necesse, quare Episcopum, tanquam talem posse in figura iudicij punire & corrigere Monachos, tenent Rota decis. 78. p. 1. diuers. & alij, quos refert, & sequitur Steph. Gratian. d. cap. 270. numer. 14. cum sequentib.

Præcipuā vero prærogatiuam habet status hic Ecclesiae Regularis vt si qui Clerici seculares in ea sint recepti, vel recipiantur pro celebratione Diuinorum, teneantur ij celebrare Officiū Regulare, nec sint admittendi ad seculare pro euitando scandalo, vt optime docuit Vitalin. in Clem. vnic. sub n. 53. v. eodem modo, de celebrat. Missar. quod probauit Rot. ead. p. 1. recent. decis. 79. numer. 3. Rotter. d. lib. 1. q. 18. num. 19. late Stephan. Gratian. d. cap. 270. numer. 37. cum seqq. Quod adeo verum est, vt nec Episcopus huius Cathedralis Ecclesiae Regularis, posset mutare talem statum, secundum eundem Gratian. vbi supra, ex num. 41. Rot. d. decis. 79. numer. 5. & decis. 84. per tot. part. 1. recentior. Quamuis enim in cap. de iis 12. disp. dicatur quod debeat celebrari secundum ritum suae Ecclesiae, iuxta voluntatem sui Episcopi; nihilominus tamen ista verba intelliguntur, quod videlicet Episcopus ita debet velle non quod formam huius rei dare debeat, vt ibi declarat Turrec. in verb. Abbatibus, & Archidiaconis, in fine, subdens etiā dicta verba, secundum voluntatem, esse intelligenda secundum voluntatem requisitam, sequitur Rot. in d. Montis Regalis 24. Maij 1604.

6 De Canonicis, & Dignitatibus. Cap. I.

vbi addit idem esse, quamuis Episcopus haberet facultatem à Summo Pont. addēdi, seu minuendi, quia per eam non posset alterare in totum, & tollere dictum statum, quod latè comprobat Steph. Gratian. d. c. 270. n. 43. cum seqq. & à n. 52. hinc concludit fuisse declaratum quòd Episcopus non posset separare Clericos à Monachis statuendo chorum separatum à choro Clericorum.

- 19 In Regnis Hispaniarum, & præsertim in Cathalonis, plures sunt Canonici Regulares S. Augustini, qui suas obtinent portiones loco Canonicatum, & habent ius administrandi, quæ suo victui sunt destinata; vt per Nau. in cap. nullum. n. 31. vers. 12. 18. q. 2. Ludou. Lop. in instructor. conscient. p. 1. c. 144. vers. quarto adiecit Petr. Nauarr. de restit. lib. 3. c. 1. n. 169. Petr. Cened. pract. & can. quest. lib. 1. q. 20. n. 14.
- 20 qui quidem Canonici Regulares non differunt à cæteris Regularibus capacibus bonorum in communi quoad ea, quæ communia sunt Religioni, sicut viuere sine proprio, abstinerere à negotiationibus, & ab officio aduocandi in causis, & huiusmodi, vt sunt verba formalia S. Thomæ opus. c. 19. contra impugnantes Religionem. c. 2. col. 7. lit. B. vers. quod autem obicitur. fol. m. hi. 150. Ioan. Trull. de Canonicis Regularibus. lib. 1. c. 8. num. 7. in fine, Petr. Cened. d. q. 10. num. 15. in fine, & propterea licet habeant dictas portiones separatas, non habent tamen ratione dominij, cum non sint capaces, sed solum ratione administrationis; Nau. in d. c. nullum. 18. q. 2. n. 24. & 28. cum seq. vbi latissime & per concessionem dictarum portionum non conceditur, quòd ipsi habeant aliqua bona singulariter quoad dominium, immò neque ad vsum aliter quàm Regula permittit, Petr. Nau. d. lib. 3. cap. 1. num. 176. scilicet ad victum suum, & ad alia opera pia, & remuneratoria,
- 22 Nau. conf. 70. n. 2. de Regul. Sed illæ portiones eis conceduntur de licentia Superioris ex dicta causa ad vsum suos peculiares, honestos, & necessarios, dummodo sint parati dicta bona dimittere ad libitum Superiorum, Iacob. de Graff. in auris dec. p. 1. lib. 3. c. 5. num. 55. & p. 2. lib. 3. c. 50. n. 35. & sic dominium bonorum remanet semper penes Superiorem, Petr. Nau.
- 23 d. cap. 1. num. 170. idèd non licet dictis Canonicis prædictas portiones, neque alia bona quoad dominium obtinere, Nau. in cap. non dicatis 12. quest. 1. num. 1. & 2. & Canonici, qui dicta bona, vel portionem ita possidet, vt non sit animo paratus etiam ad Superioris nutum relinquere, peccat manifestè contra votum solemne paupertatis, & tenetur dictam portionem restituere, & à se animū abdicare, vt est communis sententia Doctorum, de qua Petr. Nau. d. cap. 1. n. 161. latissime Petr. Cened. d. q. 20. n. 5. & Fr. Io. Hieron. Cened. in tract. inscripto p. obre. & Relig. cap. 49. per tot.

prout eos, aliaque suprà relata, citat & cumulat eleganter ROT. in Gerunden. admin. 11. Decembr. 1630. coram. Reuerendiss. D. meo Coccino Decano, admirabilis eruditionis viro, quæ reperitur impressa part. 5. recent. decis. 414. à num. 34.

Altera Canonicorum Regularium classis est illorum, qui sub claustro & obedientia, sicut alij veri Religiosi viuunt absque vilo administrandi iure. Ex his plures reperiuntur Congregationes, de quibus in præsentiarum erit à nobis mentio facienda, & in primis primo loco se offerunt Canonici Regulares Lateranenses, sic dicti ab Ecclesia S. Ioannis Laterani in Vrbe, vbi eorum Congregationem collocatam esse aliqui credunt à S. Leone Magno Pont. intra annum. 440. & 457. sicut refert Cæsar Franciotti Clericus Regularis S. Mariæ de Luca, in historia sacra Lucensæ edita anno 1613. Itale, in Ecclesia S. Tidiani, statim in princ. siue, vt vult Onufrius Panuinus de septem stationibus Urbis, vbi de Ecclesia Lateranensi, à S. Gelasio Papa Sancti Augustini discipulo ab anno. 555. & deinceps durauit ibi eadem Congregatio per 800. annos vsque ad Pontificatum Bonifacij VIII. qui sublati Canonici Regulares Sancti Augustini seculares introduxit anno 1300. Reformata est hæc Congregatio Lateranensis à Congregatione Frigionaria, quæ instituta, seu potius reformatæ est à S. Fridiano Episcopo Lucensi intra annum 560. & 588. quo durauit eius Episcopatus. Induuntur Canonici Regulares Lateranenses tunica alba, & rōchetto ex hyssō tenuissima, pallium, & pileum nigrum portant. Habent Romæ Monasterium ad S. Mariam de Pace, possident multa, eaque pulcherrima per Italiam. Agunt de his Canonicis ex professo Gabr. Pennottus in historia tripartita de origine Canonicorum Regularium, Platus de bono statu Relig. lib. 2. cap. 23. Fr. Emman. quest. Regul. tom. 1. q. 1. art. 1. Paul. Maurigia de origine Relig. lib. 1. c. 8. Sylu. Marul. in Oceano Relig. lib. 1. à pag. 1. Fr. Ludou. Miranda in man. Prælat. tom. 1. q. 4. art. 13. Suar. tom. 4. de Religione tract. 8. c. 7. n. 7. cum seqq. Illustriss. & Reuerendiss. D. meus Roder. à Cunha in comment. ad capigeneralis 12. n. 9. dist. 54.

Item Canonici Regulares sancti Rufi, qui, vt multi volunt, à sancto Ruso sancti Pauli Apostoli discipulo instituti fuerunt, de quo ipse ad Romanos cap. 16. vers. 13. Ex me salutem dicite Ruso selecto in Domino, eiusque matri, quam non aliter atque meam matrem obseruo. Hūc scribit Dorotheus in synopsi fuisse Thebanum Episcopum, addit Ioan. Maurolicus in suo Martyrologio, venisse postea Gallias, & Auenionis factum fuisse Episcopum, ibique introduxisse Canonicos Regulares, de anno nihil omnino scitur. Cæterum Claudius Robertus

bertus in sua Gallia Christiana tit. de Abbatibus
littera R. verb. Sanctus Rufus, negat hanc Cō-
gregationem dictam esse S. Rufi, quod eam
Sanctus Rufus instituerit, imò contendit S.
Rufum nunquam fuisse Lugdunensem Epi-
scopum, addit verò propterea sic appellatam,
quia præcipuum eius domicilium, & familiæ
caput erectum sit sub inuocatione S. Rufi in
vrbe Valentina in Gallia, cuius etiam nobi-
lis Prioratus est Lugduni, à quo mirum in
modum hæc familia nobilitata est, atque er-
randi occasio orta, vt putaretur S. Rufus ta-
lis familiæ institutor. De his agunt Sylu. Ma-
rull. in Oceano Relig. lib. 1. pag. 5. Aymar. Ea-
leo in historia Antoniana p. 2. tit. 22. cap. 3.
Petr. Griffes in historia Canonicorum sect. 13.
num. 16. & 17. Festum S. Rufi in Martyrolog.
Romano celebratur. 21. Nouembris. Est & alius
item Sanctus Rufus primus Episcopus Aue-
nionensis 12. Nouembris.

28 Item Canonici Regulares Aroasiæ instituti
à duobus piis Sacerdotibus Cōnone, & Hol-
demaro in monasterio Aroasiæ secundo ferè
lapide à Bapalma Artesiæ opido, versus finem
Regni Galliæ in Diocesi Attrebaten. anno
1097. Pontifice Urbano II. Imperatore Oc-
cidentis Henrico I V. Orientis Alexio Con-
neno. Ab hoc Monasterio Aroasiæ familiæ
Aroasiæ capite exordium, & nomen sum-
pserunt Canonici huiusmodi Habuerunt
frequentissima per Belgium, & Galliam Mo-
nasteria, quorum catalogum describit Mi-
ræus loco proxime citando, sed hodie non exi-
stunt. De illis latè Crussenius Monast. August.
p. 2. cap. 17. Aubert. Miræ. de orig. Canonicorum
Regularium, cap. 10.

29 Canonici quoque Regulares Sancti Victo-
ris, qui nomē sortiti sunt à Monasterio Sæcti
Victoris prope muros Parienses Abbatiali
titulo illustri, ædificatum fuit à Ludouico
Crasso Galliæ Regno anno 1113. vt referunt
Crussen. in Monast. Augustiniano p. 2. cap. 19.
Aubert. Miræ. de origine Canonicorum Regu-
larium cap. 12. vbi grande Vitriaci Cardina-
lis de Canonicis S. Victoris elogium trāscri-
bit, atque ea enumerat cœnobia, tam viro-
rum, quàm mulierū, quæ huiusmodi Cano-
nici habuerunt. Cæterum iā desierunt, licet,
Monasterium, quod toti Cōgregationi præ-
ficietur, adhuc floreat, fuere ex hac fami-
lia Hugo, & Richardus de Sancto Victore,
scriptores magni nominis.

30 Præmonstratenses item Canonici Regula-
res, sicuti à monte Præmonstrato in Dico-
cesi Laudensi suffraganea Remensi in Gal-
lia, instituti à Norberto Archiepiscopo post-
ea Magdeburgensi Germaniæ Primate, sub
regula S. Augustini, & instituto Canonicorū
Regularium anno 1120. Pontifice Calixto II.
Imperatoribus Occidentis Henrico V. Orien-

tis Ioanne Conneno; confirmatus fuit hic
Ordo ab Honorio II. in sua Constit. incip. Ho-
norus Episcopus sub dat. Kal. Martij 1126.
Vtuntur hi Canonici albis vestibus, nimirū
tunica, super quam deferunt Rochettum fe-
nuissimi lini, siue byssi, gestant in capite al-
bum pileum, in humeris palliū Carmelita-
no non dissimile, acceperunt hunc habitum
à Sanctissima Virgine, vt passim Auctores re-
ferunt, Generalis, & Abbates) sic appellant
Superiores) Ordinis sunt perpetui, vigent
maximè per Galliam, Germaniam, Flādriam,
Hispaniam, apud Italos ferè nulla eorū sunt
Monasteria. Romæ habitare incipiūt. De his
agunt S. Antonin. 2. p. historia tit. 15. cap. 19.
& tit. 17. cap. 2. §. 2. Ioan. Richard. in notis ad
epist. 25. & 247. Paulus Morigia in origine
Relig. lib. 1. cap. 57. Silu. Marull. in Oceano Relig.
lib. 12. pag. 172. Gualter. in tab. chronograph.
sæculo 12. pag. 647. Cardinal. Baron. annalium
Eccles. tom. 12. anno Christi 1120. & 1134.
Fr. Emman. quest. Regul. tom. 1. quest. 3. art. 16.
Azor. instit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 21. quest. 2.
Suar tom. 4. de Religion. tract. 9. lib. 2. c. 5. num.
6. Claud. Robert. in Gallia Christiana tit. de
Abbatibus litt. P. verb. Permonstratum, latè
Aubert. Miræ. in chronichorum Canonicorum,
quam edidit Colonia Agrippinæ anno 1613.
Augustin. VVirhmans. in suo Mariano An-
tuerpiæ impresso. 1628. Cornel. Hanegrauius
in vita S. Norberti de anno 1633. Ioan. Chry-
sof. VVander in echo. S. Norberti triumphan-
tes 1629. Festum S. Norberti celebratur 6.
Iunij, & illius Officium sub ritu semiduplici
in toto Orbe recitari posse censuit Sacra Ri-
tum Congregatio sub die 14. Nouembr. 1620. 31

Item Canonici Regulares Mantuani à S.
Marco instituti referuntur, sed Monasterium
Mantuanum fundauit eius Urbis Episcopus
Enricus anno 1150. Pontifice Eugenio III.
Imperatoribus Occidentis Corrado III.
Orientis Emmanuele Conneno. Præter hoc
Mantuanum, atque alterum in oppido Nesi,
prope Patauium Mantuano annexum; nul-
lum aliud est in tota Congregatione Mona-
sterium. De his agunt Paul. Morig. in origine
Relig. lib. 1. cap. 9. Syluest. Marul. in Oceano
Relig. lib. 1. pag. 36. Placet illis annectere
alios per omnia similes Spiritus sancti apud
Venetos Canonicos etiā Regulares, qui duo
tātum possident Monasteria Venetiis alterū,
arterum Patauij, quod appellant Sancti Mi-
chaëlis, sed vtrumque magnis redditibus
abundans. Nullus ad hanc Congregationem
admittitur nisi Venetus sit, & nobilis, ferunt
eundem habitum atque Canonici Regula-
res Lateranenses cum pileis quadratis, &
panno albo, item palia alba cum exeunt do-
mum. De his agunt Ioan. Andr. in Clem. 1. de
election. Paul. Morig. d. lib. 1. cap. 61.

8 De Canonicis, & Dignitatibus. Cap. I.

32. Canonici Regulares Sancti Sepulchri instituti creduntur post Hierosolymas recuperatas per Gofredum anno 1099. ut putat Franc. Medic. in libro, qui inscribitur; *Habitus clerici Romani*. Extat Cælestini II. constituto sub dat. 10. Ianuarij 1113. quo honorificata est Canonicorum S. Sepulchri in Hierosolymis commendatio; propterea hoc anno illam atteximus. Induebatur nigro colere, ferebant pallium super Rochettum in quo affluta erant ad latus sinistrum quinque Cruces ex purpura, grandis media, & supra se, & infra se ad angulo. Quos paruulas sustinerent, placuit hic numerus & figura in memoriam Passionis Christi. De his agit Syluest. Marul. in *Oceano Relig. lib. . pag. 30.*

33. Canonici Regulares Sanctæ Crucis Conimbricensis sic dicti à celebri Monasterio Sanctæ Crucis illius ciuitatis, quod amplissimis redditibus ædificauit Alphonsus Enriquez, primus Lusitanæ Rex anno 11. 1. Innocentio II. Pontifice, Imperatoribus Occidentis Lothario II. Orientis Ioanne Conneuo, ibique sepultus iacet in Sacello maximo, è læua parte Altaris, vnà cum filio Sanctio Regni successore, qui in eadem capella è regione patris, ad dextrum latus æquali Mausoleo quiescit. Fuere primi huius Congregationis institutores Dominus Tellus Archidiaconus Conimbricensis, Dominus Michaëli eiusdem Ecclesiæ prior, Dominus Ioannes Canonicus, & Magister scholæ, Dominus Theotinus Primus Prior dicti Monasterij Sanctæ Crucis, Dominus Odorius Sancti Iacobi presbyter, & eiusdem Sanctæ Crucis Prior claustrali. Dominus Petrus Presbyter, & alij quinque, quorum nomina inuenire non potui, confirmauit Innocentius I. Anno 1133. Habuerunt multa sub se monasteria in Regno Portugalæ, quod non egrediuntur, quæ temporis vicissitudo ad illa abduxit, & alijs ordinibus, siue mensis Episcopalibus applicauit. Nunc possident vnum de viginti, inter quæ amplissima sunt Sanctus Vincentius Vissiponensis, Guiso, Refoyos, Portucallente & Meireira. Induuntur alba tunica, superpelliceo lineo, almutia, siue capuccio, & Pallio nigro; habent Generalem ad triennium, Priores Conuentuum sunt à Capitulo cuiusque Conuobii cõfirmante Generali: de his agunt historiographi Lusitani in *choro Alphonsi Enriquez*, Gabr. Pennottus in *historia tripartita lib. 2. cap. 59.* Illustr. D. meus Roderic. à Cunha in *sua historia Episcoporum Portugalensium p. 2. cap. 2.* Festum Sancti Theotonij primi Prioris, quem maximè colunt, celebratur 18. Februarij.

34. Canonici item Regulares Gronendal, id est, vallis viridis, sic dicti ab ipso loco Gronendal in diocesi Cameracensi iuxta Scal-

dem fluuium. De his agunt Syluest. Marul. in *Oceano Religionum lib. 1. pag. 38.* Possunt in apparatu, verb. Ioannes Visbroch, Ioannes Scheneuen. Celebris illius alumni, Gabr. Pennot in *historia tripartita lib. 2. cap. 66. n. 2.*

Canonici Regulares VVindesheimenses, sic dicti à prædio VVindesheim tertio à Dauentia Germaniæ inferioris lapide, ad Insulâ fluuium sita collocato prope Zuuollâ Traiectensis, illic erectû visitur Monasterium horum Canonicorum, sub inuocatione Beatæ Mariæ Virginis, à Gerardo magno, & Ioanne Busebroue ædificatum anno 1387. Pontifice Vibano VI. Imperatoribus Occidentis VVenecslao, Orientis Andronico III. Addidere se beui temporis spatio huic Monasterio Canonicorum huiusmodi capiti in sola Germania inferiori, ac tractu Rhenano centum viginti vitorum Monasteria, sceminarum triginta, puta horum numerat Aubert. Mura. in *orig. canon. Regul. cap. 13* & non nulla narrat Gabr. Pennot in *historia tripart. lib. 2. cap. 62. cum tribus seqq.* Caterum scribit Crucem in Monasti co Augustiniana par. 3. cap. 21. se ex auctoritate Sedis Apostolicæ (est Crusenus familia Eremiticæ Augustinianæ alumnus, vir muneribus, & literatura in Ordine satis notus, vivebat anno 1622.) interfuisse istorum Capitulo generali Tongris congregato, ac ibi vix numerasse viginti Priores, ex quibus nonnulli solum titulum gerebant, additamen hos disciplinæ Regularis valde obseruantes.

Canonici Regulares Frigionariæ, sic dicti à Monasterio Sanctæ Mariæ in Sylua Frigionaria (sunt Frigiones aues quædam in Italia) cui multitudinem Frigionum illac se recipientium nomen indidit non longè à Luca insitutum à P. Domino Bartholomæo ex nobilissima Columnensium familia, & à P. Iacobo de Auogradio Bononiensi Doctore emerito, familiæ Predicatorum quondam Religiosolaco, anno 1406. Pontifice Gregorio XII. Imperatoribus Occidentis Roberto, Orientis Andronico III. Collocati sunt ab Eugenio IV. in Ecclesiâ S. Ioannis Lateranensis in Vrbe, iussique sunt à Frigionaria dici Lateranenses, cum Lateranensium Canonicorum fuerint reformatores, quod nomen adhuc retinent, vtuntur eodem habitu, quo Canonici Lateranenses, de quibus supra, sunt Romæ ad Sanctum Mariam de Pace, in regione Pontis. De illis agunt Paul. Morig. in *origine Relig. lib. 1. cap. 8.* Syluest. Marul. in *Oceano Religionum lib. 1. pag. 4.* Fr. Emmanuel. *quest. Regular. tom. 1. quest. 3. art. 1.* Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 22. quest. 3. vers. non item*, Gabr. Pennot. in *histor. tripart. lib. 3. cap. 8.*

Canonici Regulares S. Saluatoris sic dicti à primo

à primo Monasterio, quod habuerunt sub oraculo Saluatoris in Sylua lacus, non longè à Senis, instituti à Fratre Stephano Eremita Sancti Augustini, anno 1408. Pontifice Gregorio XII. Imperatoribus Occidentis Roberto, Orientis Andronico III. Appellatur nonnunquam Scopetini, à Monasterio, quod initio institutionis habuerunt prope muros Florentiæ sub nomine Sancti Donati Episcopi Fessulani. Vtuntur eisdem vestibus, ac Canonici Lateranenses, præterquam quòd patientiam portant, & pallium nigrum deferunt cum foras præcedunt. Possident ad XL. Monasteria per Italiam, Generalis triennium non excedit. Hunc Ordinem confirmavit, & habitum præscripsit Gregor. XII. *Constit. 2. incip. Excitat. Non. Aprilis 1407.* Sunt verò Canonici Regulares, Calixtus III. *Con. 2. incip. Sacra, 16 Kalen. Iunij 1456.* Capitulum generale in singulis trienniis, & dixtam quolibet anno celebrant, Sixtus V. *Constit. incip. Ex varietate, 23. Augusti 1589.* Fuit per *Sacram Rit. Cong.* concessum sub die 26. *Septembris 1620.* ut qui hucusque vsi sunt bireto albo, possint eodem modo in posterum vii nigro. Sunt Romæ ad Sanctum Petrum ad vincula. De illis agunt Polydor. Virgil. *de inuentor. rerum lib. 7. cap. 3.* Gualter. *in tab. chronog. seculo 15. anno 1408. cap. 715.* Paul. Morig. *in orig. Relig. lib. 1. cap. 40.* Siluest. Marul. *in Oceano Relig. lib. 5. pag. 322.* Fr. Emm. *quest. Reg. tom. 1. q. 3. art. 2.* Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 22. q. 3. vers. anno Christi.* Cæf. Franciotti *de Sanctis vrbis Luca in Ecclesia Sanctæ Mariæ foris porta. pag. 565 & 590.*

38 Canonici Regulares Sancti Georgij in Alga, sic dicti ab Alga, siue Alega parua insula distante duobus miliaribus à Venetiis, quia ibi situm est primum eorum Monasterium, sub nomine sancti Georgij, instituti à D. Antonio Corario Bononiensi, & Episcopo Ostiensi, anno 1408. Pontifice Gregorio XII. Imperatoribus Occidentis Roberto, Orientis Andronico III. Dicuntur etiam Canonici Cærulei ab habitu, quem gerunt. Professionem emittunt à Pontificatu Pij V. habent tredecim principalia per Italiam domicilia, aliqua per Siciliam. Sunt Romæ ad Sanctum Saluatorem in Lauro. Hunc Ordinem approbavit, viuendique formam præscripsit Gregorius XII. *Constit. incip. Illis, 5. Kal. Iulij, 1406.* Priuilegia & gratis confirmavit Pius V. *Constit. 127. incip. Cum alias, 11. Kal. Iunij, 1571.* Præcedunt eius Canonici Regularibus Congregationis Lateranensis, idem Pius V. *constit. 127. incip. cum alias, 11. kalend. Iunij 1571.* De illis agunt Gualt. *in tab. chronog. seculo 15. anno 140. pag. 717.* Hieronym. Roman. *de Repub. Christiana lib. 6. cap. 30.* Paul. Morigia *in origine Religion. lib. 1. cap. 44.* Syluest. Marul. *in*

Oceano Relig. lib. 5. pag. 337. Azor. *instit. moral. par. 1. lib. 12. cap. 22. q. 3.* Sunt & in nostra Lusitania alij Canonici Cærulei (quos vulgus appellat Sancti Eligij fratres) ibi plura, & amplissima obtinent Monasteria, sed quæ independentia sunt ab Italis & de istis agunt Fr. Emm. *quest. Reg. tom. 1. q. 3. art. 1.* Surd. *de Relig. tom. 4. tract. 9. lib. 2. cap. 5. n. 4.* Illustriss. D. meus Roderic. à Cunha *in historia Episcoporum Portugalensium part. 2. cap. 27.*

Et denique Canonici Regulares Sancti Petri de Monte Corbulo, sic dicti à primo eius Monasterio, sub patrocinio, sancti Petri in Monte Corbulo in diocesi Florentia, duodecimo à Senis à lapide ædificato Pontificatu Iulij II. intra annum 1503. & 1512. quo ipse durauit, instituti à quodam Petro Regurisi, vel Mediolanensi Monacho Carthusiano, ferunt habitum Canonicoꝝ à principio fuisse canusini coloris, nimirum tunicam, rochetum, & capuccium, siue almutiam, sed anno 1521. mutatum esse in nigrum. Amant hi maxime solitudinem, sectantur hospitalitatem, rigide secum agunt, ac de labore manuum viuunt. De his agunt Trull *de Canonico. Reg. lib. 10.* Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 12. c. 2. q. 3. vers. est & alia Congregatio,* Gabr. Pennot. *in trip. histor. lib. 2. cap. 54. n. 5.*

Canonici Regulares Cathedralium Ecclesiarum, de quibus supra egimus à n. 9. usque ad n. 18. sunt eiusdem Ordinis & conditionis cum reliquis Canonici Regularibus Ecclesiarum inferiorum, & aliis, quorum supra mentionem fecimus à n. 19. tum quia eorum Ecclesiam vocat Monasterium S. Augustinus in sua regula, tum etiã quia eundem ferè habitum cum aliis Canonici Regularibus gestat, eandemque professionem emittunt, quod plura Iuris Canonici loca confirmant, in quibus præfati Canonici Cathedralium vocantur Regulares professi, & monachati, ut constat ex cap. *innotuit, & c. cum Vintonensis, de elect. & aliis, ideòque veniunt appellatione Monachorum, sicut alij Regulares Canonici, ut per S. Thom. 2. 2. q. 189. art. 8. ad 2. Panor. in cap. quod Dei timorem, num. 2. de statu mon. August. Ticinen. in propugn. Canon. Ordin. c. 5. Fr. Emmanuel. *question. Regul. tom. 1. q. 1. art. 3. & tom. 3. quest. 49. art. 3.* Ludouic Miranda *in man. Prælator. tom. 1. quest. 10. art. 6.* nouissimè Hieronym. Roderic. *in compendio quest. Regular. resol. 21. numer. 1. & resol. 123. numer. 8.* Soar. *tom. 4. de Religion. lib. 1. cap. 9. numer. 12.* Sed in poenalibus, & exorbitantibus Monachorum appellatione non comprehenduntur Canonici Regulares, tenent Nauar. *commento 3. Regul. num. 40.* Isidor. Moscon. *de maiest. milit. Eccles. lib. 1. part. 4. cap. 1. de Regular. pag. 515.* Campan. *in diuersor. Iuris Canon. rubr. 12. c. 1. num. 3.* quos refero in tract. de appellatiua verborum*

borum utriusque iuris signif. appellatione 154. numero 5.

- 42 Hinc colligitur primò Canonicos Regulares non posse esse patrilinos eleuando baptizatum de fonte, sicut nec Monachos, quia id prohibens Monachis, lex, cum fundetur in
- 43 Religione, ad † Canonicos etiam Regulares extenditur, ita Nauar. *conf. 10. de statu Monach. F. Emman. d. tom. 1. q. 31. art. 2.* Hieron. Roder. eius nepos *d. resol. 21. num. 2.* Secundò colligitur eadem ratione non licere dictis Canonicis Regularibus admittere intra clausuram Monasteriorum mulieres etiam omni suspitione maiores, obsequiorum honestorum præstandorum causa, & eas temerè admittentes incidant in poenas constitutionis Pij V. ita Fr. Emman. *d. tom. 1. q. 48. art. 4. & tom. 3. quæst. 68. art. 3. ad fin.* Nauar. *commento 4. de Regul. n. 65.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 6. c. 17. num. 31.* refert, & sequitur Hieron. Roderic. *d. resol. 21. num. 3.* † Tertio colligitur ex eadem quoque ratione ipsis non licere interesse agitationi taurorum ex Bulla Clementis VIII. cuius verba apertè iudicant, exceptis Monachis, ceterisque cuiuscunque Ordinis, & instituti Regularibus. Ita Nauar. *in cap. non dicatis 12. q. 1. num. 12.* Fr. Emman. *d. q. 31. art. 3.* Hieron. Roderic. *d. resol. 21. n. 4. & resol. 134. num. 4.*
- 45 Hæc de Canonicis Regularibus dicta sufficiant; veniamus igitur ad seculares, de quibus tantum deinceps à nobis erit agendum; dicuntur autem qui ius habent Canonice, & Præbendæ in Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia, *cap. dilectus filius, de præbend.* quorum
- 46 † origo descendit à Clericis illis in minoribus Ordinibus constitutis sacerdotalibus subditis, qui sub eisdem certa quædam in Templo ministeria explebant, ibique ab eis stipendia ex re ecclesiastica accipiebant, qui & psallendi officio fungebantur, in claustris habitabant, simul omnes in vno dormitorio dormiebant, & in vno refectorio reficiebantur, quò facilius possent ad horas Canonicas celebrandas occurrere, ac de vita, & conuersatione moneri, & doceri; unde nec eò mulieri intrare permittebatur, victum ad mensuram, & vestitum iuxta facultatem Episcopi accipiebant, ut habetur in Conc. Turon. sub Carolo Magno *cap. 23.* nec plures quàm ferrent Ecclesiæ facultates accipi ab Episcopo poterant, ut in Conc. Aquisgran. sub Ludouico Pio Imper. *cap. 117.* Conc. Agathen. III. *cap. 18.* & Laodicen. *cap. 15.* Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 11. q. 12.* Vnde Canonici à canone, id est, regula vocabantur, quia canonice, & sub regula viuere tenebantur cum suo Episcopo, communi mensa, & dormitorio videntes, ut supra diximus. Et sic Episcopi perfectioni suo statui valde congruè rite

vacantes religiosam vitam cum suis Canonicis ducebant, arctissimoque voto adstricti loco Cathedrali Ecclesiæ proximo in vnum habitabant, prout ad hæc vsque tempora aliquibus in locis Canonica, hoc est, Canonicorum habitatio Cathedralibus Ecclesiis coniuncta conspicitur.

Postea verò huiusmodi Ordinis Clericorum honoris titulus, & Ordo sacer adiectus, & certæ Præbendæ ex Ecclesiæ fructibus assignatæ fuerunt, Episcopi Fratres essent consiliarij, *cap. nouit, de his, quæ sunt a Prælati, vbi Abb. Rot. in Casaraugustana Synodi 13. Februarij 1626. coram Reuerendiss. D. meo Cocino Decano, vers. & hac sententia,* & cum eo vnum quodammodo corpus efficerent, & eidem consilium, & auxilium in negotiis Ecclesiæ pertractandis præstarent, ut infra demonstrabimus, quamuis antea quoque consilium, & consensum Clericorum in nonnullis Ecclesiæ negotiis requirere tenebantur Episcopi, ut in *cap. 1. & in cap. tua nuper, eod. tit. & in cap. Episcopus nullius 15. q. 7. & in cap. fin. cum gloss. 1. q. 5. & in cap. si quis vult. 16. q. 7. & in cap. sine exceptione 12. q. 2.* Hoc autem † Canonicorum Collegium, siue corpus cum ipso Episcopo, olim dicebatur consilium Episcopi, ut in *cap. antepen. 12. q. 2. iuncta gloss. 1.* hodie vocatur Capitulum à capite, sub quo regi, vel congregari debet ad præbenda consilia, huius verò caput est ipse Episcopus, *d. cap. nouit, cap. cum clerici, de verbor. signif. Rot. in d. Casaraugustana Synodi coram Reuerendiss. D. meo Cocino Decano, & de eo infra cap. 42.*

Illud demum adnotare oportet, quòd licet antiquis temporibus plures Cathedrales, & Collegiatae extiterint Regulares, tamen hodie maior earum pars abrogata regularitate in statum transit seculari, & inter omnes notissima est Metropolitana ciuitatis Casaraugustæ, ut videlicet in *Bulla reductionis eiusdem in secularem sel. record. Clementem VIII. sub dat. Romæ apud sanctum Marcum Anno Incarnationis Dominicæ 1604. 1. Idib. Iulij,* quam ad me transmisit D. Ioannes Fuertes, illius Ecclesiæ Canonicus, vir quidem omnigena virtute præditus Romæ degens pro causis præminentiarum inter suam Ecclesiam ex vna, & Ecclesiam Sanctæ Mariæ de Pilari ex altera in Rota à pluribus annis vertentibus, † in quibus Ecclesiis secularizatio præter qualitatem regularitatis, nihil aliud immutauit, Abb. in *cap. 2. num. 9.* Innocent. *numer. 4. in verb. monialium, de capell. monach. Rip. resp. 31. alias 3. de electio. Rot. decis. 174. numero 7. parte 1. recent. & decis. 452. numero 4. coram Reuerendiss. D. meo Cocino Decano, & in Gerunden administrationis 6. Februarij 1619. coram R. p. D. Perosio, in princ. quæ reperitur*

reperitur impressa *part. 5. reunt. decis. 252.* Iura enim, exemptiones, & priuilegia Ecclesiarum competentia, illata & immutata remanserunt, cum in hac parte specialis prouisio non reperiatur, text. in *cap. dilectis, de Capell. Monach. vbi Abb. num. 9.* post Innoc. docet quod licet Monasterium mutet statum de Regularibus ad seculares, non per hoc mutat subiectionem, & quod remanet exemptum sicut prius, Rot. *decis. 174. num. 7. p. 1. recentior & decis. 358. a num. 1. p. 5. recent. & coram Rmo Coccino, decis. 452. num. 4.*

51 Sunt & mulieres etiam, quæ vulgò dicuntur Canonissæ, secularium Canonicorum exemplo viuentes, quæ non renuntiant propriis, nec professionem ullam emittunt, nec seruant clausuram, sed possunt ad libitum contrahere matrimonium, & de illis Canonicis secularibus loquitur Honorius III. in *cum dilecta, de maior. & obed. vbi gloss. verb. Canonissas, & verb. Prouinciarum, in cap. indemnitatibus, §. supra dicta, de elect. in 6.* quarum institutum Concilium Viennense non probat, noninatque eas Beguinas in *Clem. 2. de statu Monach. atque illis iubet aliquam viuendi normam, & regulam Monachalem deligere cap. 1. de relig. domib. latè de illis Anton. August. in epit. iuris veteris Pontif. tom. 1. lib. 9. tit. 59. de Canonicis feminis. Anton. Seppius in Chronico generali Ordinis S. Benedicti, tom. 1. anno Domini 994. cap. 2. Petr. Gregor. Syntagm. iuris lib. 15. cap. 17. num. 9. vbi meminit de Monasteriis Lotharingæ & cap. 13. numero 20. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 13. cap. 9. q. 3. vers. secundum, vbi ait in Germania, & Fladria esse mulieres simul congregatas, ad instar Canonicorum viuentes, Canonicas Regulares dictas, sed nullo ex tribus votis, aut clausura aliqua obstrictas, quarum viuendi normam & institutum non improbari in *d. Clem. 2. asserit nouissimè Steph. VVeyms in constit. 24. ex iure antiquo desumptas, & per Concil. Trident. innouatas constit. 15. numero 5. pag. 145. vbi ait in Belgio has Canonissas esse nullo religionis voto adstrictas, sed liberam semper de rebus suis disponendi libertatem retinentes, Rota in nullius, siue Tullen. iurisdictionis 29. Iulij 1624. & 27. Nouembris eiusdem anni, & 25. Februarij 1625. coram bonæ memoriæ Burattio, inter eius impressas per Ferentil. *decis. 821. 827. & 840. & in eadem 15. Ianuarij 1629. coram Card. Virili, in quibus decisionibus etiam habetur Abbatissæ obedientiam & reuerentiam deberi à Canonissis secularibus quibus præest, & idem Ferentil. in annot. ad decis. 840. numero 6. aduertit quòd licet non teneantur toto tempore vitæ suæ simul congregatæ permanere, attamen pro tempore quo permanent, videntur quodammodo***

oblata. Quæ quidem Canonissæ habent prebendas ita merè temporales, vt sint expertæ cuiusvis spiritualitatis, & per consequens simoniæ. Caputaq. *decis. 56. numero 6. p. 2. Lotter. de re benefic. lib. 1. q. 19. numero 15. de his latè nouissimè Tamburin. de iure Abbatissar. disp. 7. q. 4. per tot.*

CAPVT II.

Cathedrales, & Collegiatas Ecclesias erigere, & in eis Canonici instituire quis valeat?

SUMMARIVM.

- 1 Canonici eriguntur, & Canonici creantur, vel in ipsa erectione Ecclesia Cathedralis, aut Collegiata, vel post eam erectionem.
- 2 Papa solus ad augendum cultum diuinum erigere, & constituere potest Ecclesiam in Cathedralis, & ipsam in Metropolitani.
- Per erectionem Ecclesie Collegiata in Cathedralis non censetur vnquam derogatum iuris alterius. *ibid.*
- 3 Cathedralis in erectione, quæ sunt consideranda? ostenditur.
- 4 Cathedralis ita dicitur, quin penes ipsam est Cathedra in qua magistrorum magna dignitas designatur.
- 5 Cathedra propriè accipitur pro sede Doctoris, ac Prælati.
- 6 Ecclesie sub verbo absque ulteriori expressione alicuius Sancti, vel adiectione particule Cathedralis, tanquam anomasticè sumpta intelligitur Ecclesia Cathedralis.
- 7 Cathedralitas ex quibus probetur? ostenditur.
- 8 Collegiatam eligere nullus inferior à Papa potest.
- 9 Collegialitas vbi non constat de fundationis initio ex coniecturis, & indiciis probatur.
- 10 Collegialitatis coniectura, & indicia quæ sunt, ostenditur.
- 11 Collegialitatis qualitas probata est sufficienter etiam ex collationibus Canoniciatum, & assignatione stali in Choro, & loci in capitulo.
- 12 Canonicorum trium numerus congruus est ad Collegiatam constituendam.
- 13 Collegiata censetur illa, quæ habitu existit.
- 14 Collegialitatis potissima coniectura est, si in Ecclesia adsit aliquis uti caput, & Clerici